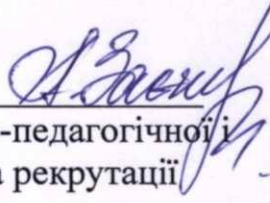

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра філології та методики початкової освіти

"ЗАТВЕРДЖЕНО"

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В.

"21" лютого 2015 р.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки бакалавр

напрямів підготовки 6.010102 – початкова освіта

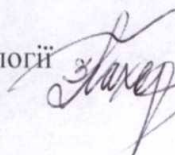
Луцьк – 2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика навчання російської мови» для студентів Педагогічного інституту за напрямами підготовки 6.010102 «Початкова освіта».

” ” _____, 2015 р. – 26с.

Розробник:

доктор філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти

 З. О. Пахолок

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки

 Р. М. Пріма

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філології та методики початкової освіти

протокол № 1 від 28.08 2015 р.

Завідувач кафедри

 О. К. Данилюк

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Педагогічного інституту

протокол № 2 від 17 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної комісії Педагогічного інституту

 В. З. Антонюк

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 21.10 2015 р.

ВСТУП

Робочу програму навчальної дисципліни “Методика навчання російської мови” складено відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки студентів 2 курсу напрямів підготовки 6.010102 “Початкова освіта”.

В умовах розбудови України, утвердження її на міжнародній арені, розширення процесів демократизації нашого суспільства постала настійна потреба в знанні іноземних мов.

Завдання вищої школи – готувати фахівців нової генерації: кваліфікованих, грамотних, мовнокомпетентних, які б досконало, ґрунтовно володіли не тільки рідною, але й іноземною літературною мовою в повсякденно-професійній, офіційно-документальній сфері, зокрема набули навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, оволоділи мовою конкретної спеціальності, фаху. Акцент переноситься з традиційної настанови – засвоєння відомостей про літературні норми всіх рівнів мовної ієрархії – на формування навичок професійної комунікації.

Отже, майбутнім фахівцям мова потрібна не як сукупність правил, а як система світобачення, засіб міжкультурного спілкування. Науково доведено, що стрижневими компонентами професійно-комунікативної діяльності є мовленнєва компетенція.

Реалізація цього завдання у вищих навчальних закладах України здійснюється шляхом вивчення курсу “Методика навчання російської мови”. Зміст дисципліни покликаний не лише узагальнити й систематизувати знання з сучасної російської мови, набуті студентами в школі, а й сформувати мовну особистість, обізнану з культурою усного й писемного мовлення, яка вміє в повному обсязі використовувати набуті знання, уміння й навички для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методика вивчення сучасної російської літературної мови.

Міждисциплінарні зв’язки: сучасна російська мова, сучасна українська мова, основи культури і техніки мовлення, риторика.

За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом одного семестру. Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

Змістовий модуль 1. Введение. Методика обучения грамоте.

Змістовий модуль 2. Методика изучения языковой теории.

Змістовий модуль 3. Методика классного чтения.

Програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Запроваджено систему академічних кредитів, що аналогічна ECTS, визначено змістові модулі курсу, сформульовано завдання для самостійної роботи студентів, представлено систему

індивідуальних завдань, розроблено шкалу оцінювання навчальних досягнень студентів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: 0101 “Педагогічна освіта”	нормативна
Модулів: 2	Напрями підготовки: 6.010102 “Початкова освіта”,	Рік підготовки: 2
Змістових модулів: 3		Семестр: IV
ІНДЗ: –		Лекції: 6 год.
Загальна кількість годин: 108		Практичні (семінари): 4 год.
аудиторних: 10 самостійної роботи: 48 індивідуальної роботи: 50	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лабораторні: –
		Самостійна робота: 48 год.
		Індивідуальна робота: 50 год.
		Форма контролю: екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс “Методика навчання російської мови” передбачає продовження формування мовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови.

Мета: підвищити рівень загальномовної підготовки, оволодіти навичками підготовки та проведення уроків російської мови у початкових класах згідно діючої навчальної програми, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; сформувані в майбутніх спеціалістів професійно зорієнтовані уміння й навички володіння російською літературною мовою.

Завдання навчальної дисципліни – сформувані:

- 1) мовну компетенцію майбутніх фахівців, що містить знання і практичне оволодіння нормами російської літературної мови;
- 2) ознайомити з навчальною програмою викладання російської мови у початкових класах;
- 3) навчити складати плани для проведення уроків російської мови;
- 4) ознайомити з формами і методами позакласної роботи з російської мови;
- 5) вивчити передовий педагогічний досвід щодо проведення уроків російської мови в початкових класах.

Студенти повинні знати:

- норми російської літературної мови в професійній сфері;
- теорію про фахове спілкування, його етапи й роль у професійній діяльності;
- правила мовленнєвого етикету;
- лінгвістичну термінологію;
- різні типи уроків;
- особливості підручників з російської мови в Україні.

Студенти повинні вміти:

- давати визначення основних понять курсу;
- практично володіти нормами сучасної російської літературної мови;
- стилістично правильно оформлювати свою думку;
- складати перспективні, поточні та поурочні плани;
- проводити уроки різних типів;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення фахового рівня.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття рекомендується добирати різні усні та письмові вправи, виконання яких повинно закріпити на практиці засвоєні теоретичні знання і навіть доповнити їх. Потрібно дбати й про активізацію розумової діяльності студентів. Добирати цікаві, оригінальні завдання, всіляко урізноманітнювати їх. Так, крім традиційних вправ, можна виконувати й такі види роботи, як завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, скорочення і поширення тексту, різні описи й твори, добирати синоніми, антоніми, пароніми до запропонованих лексем та складати з ними речення, читати вголос, монологічні усні перекази та діалоги, бесіди, виступи перед аудиторією з повідомленням чи доповіддю, тренінги тощо. Необхідно також систематично організовувати самостійну роботу студентів зі словниками, навчальними посібниками та іншою додатковою літературою, а також поточні консультації, що передбачають виконання студентами додаткових завдань зі складних тем.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Введение. Методика обучения грамоте

Тема 1. Методика преподавания русского языка как наука

Теория и методика обучения русскому языку как наука. Теоретические основы методики обучения русскому языку. Психолого-дидактические аспекты методики русского языка. Русский язык как учебный предмет в школе. История методики русского языка как науки. Современные

программы по русскому языку и литературному чтению для начальной школы.

Методика обучения грамоте. Обучение грамоте как особая ступень овладения первоначальными умениями чтения и письма.

История методов обучения грамоте. Задачи, стоящие перед обучением грамоте. Учебно-методический комплект по обучению грамоте. Методы обучения грамоте, их классификация. Современный звуковой аналитико-синтетический метод обучения грамоте.

Ступени обучения чтению и письму. Выбор методики. Добукварный период. Звукослоговые схемы, схемы буквенные, звуковые. Работа со слогом, слогаделение. Знакомство с ударением. Изучение звуков. Знакомство с буквами. Механизм чтения, его составляющие. Чтение и разбор букварных текстов. Обучение письму. Уроки обучения грамоте.

Тема 2. Анализ действующих программ

по русскому языку в начальных классах. Урок русского языка

Характеристика школьного предмета «Русский язык». Его связь с наукой о языке. Взаимосвязь языкового образования и речевого развития. Цели и задачи школьного курса русского языка.

Характеристика основных нормативных документов.

Анализ программ по русскому языку и литературному чтению.

Самостоятельность учителя при выборе программы.

Понятие о формах организации обучения.

Место урока в целостном педагогическом процессе.

Классификация типов уроков.

Структура урока.

Требования к урокам.

Подготовка и проведение урока.

Тема 3. Лингвистические и психолого-педагогические основы современной методики обучения грамоте

Грамота. Значение обучения грамоте.

Учебные пособия для обучения грамоте.

Лингвистические и психолого-педагогические основы методики обучения грамоте.

Механизация чтения, письма.

Психологическая характеристика чтения опытного и начинающего чтеца.

Сопоставительно-критический анализ методов обучения грамоте.

Современный звуковой аналитико-синтетический метод обучения грамоте.

Основные виды учебных занятий в период обучения грамоте.

Пути повышения познавательной активности учащихся в период обучения грамоте.

Развитие речи учащихся в период обучения грамоте.

Змістовий модуль 2. Методика изучения языковой теории

Тема 4. Методика изучения фонетики и графики

в начальной школе

Методика изучения основ фонетики и графики.

Трудности фонетики и графики. Произносительные единицы речи. Умения учащихся. Процесс обучения. Методы. Приемы.

Методика лексики и семантики, морфемики и словообразования.

Языковые понятия, умения учащихся. Методические приемы. Трудности. Обобщения. Обратная связь.

Формирование орфографических действий и навыков правописания.

Принципы русской орфографии. Орфограмма. Орфографическая зоркость. Правила правописания. Мотивация орфографической работы. Ступени формирования умений по орфографии. Методы и приемы обучения правописанию. Виды диктантов. Изучение ошибок учащихся.

Психолого-лингвистические основы развития речи учащихся.

Речь и ее виды. Факторы речевого развития человека. Культура речи. Методы развития речи. Уровни работы по развитию речи. Пересказы и изложения, их значения, цели и виды. Методика изложение отдельных видов. Отдельные виды сочинений. Литературное творчество школьников. Речевые ошибки учащихся.

Задачи и формы внеурочной работы. Языковые игры. Кружок русского языка. Виды внеклассных занятий.

Тема 5. Методика изучения частей речи в начальной школе

Методика изучения грамматики. Части речи.

Морфология. Части речи. Имя существительное. Лексическое и грамматическое значение. Род, число, склонение имен существительных. Лексическое и грамматическое значение имен прилагательных. Род, число, склонение имен прилагательных. Словообразование имен существительных и прилагательных. Лексическое и грамматическое значение глаголов. Время, неопределенная форма глагола. Словообразование глаголов. Знакомство с местоимениями, числительными, наречиями.

Тема 6. Методика изучения морфемного состава слов.

Формирование синтаксического строя речи у младших школьников

Место и роль синтаксиса в грамматическом курсе.

Словосочетания.

Предложения, их виды. Члены предложения. Однородные члены предложения. Сложные предложения.

Прямая и косвенная речь.

Змістовий модуль 3. Методика класного читання **Тема 7. Сущность процесса чтения. Пути его формирования и совершенствования**

Сущность процесса чтения.

Особенности процесса чтения у младших школьников.

Навык чтения. Этапы его формирования.

Требования программы к навыку чтения младших школьников.

Нарушения чтения у младших школьников.

Тема 8. Обучение оптимальной скорости чтения

Цель обучения чтению в начальной школе.

Оптимальная скорость чтения.

Определение скорости чтения.

Трудности в развитии скорости чтения.

Составляющие компоненты навыка чтения.

Тема 9. Методика обучения литературному чтению

Современная система обучения чтению.

История методики чтения. Пропедевтический этап литературного образования. Учебный материал для чтения и литературоведческой пропедевтики в начальных классах.

Формирование ребенка-читателя. Творческая деятельность детей в системе литературного образования младших школьников.

Методика работы над навыком чтения. Качество навыка чтения. Этапы становления навыка чтения у начинающего чтеца. Работа над правильностью, беглостью, сознательностью, выразительностью чтения.

Научные основы анализа художественного произведения. Литературоведческие основы анализа художественного произведения. Психологические особенности восприятия художественного произведения младшими школьниками. Методические закономерности работы с художественным текстом в начальных классах. Первичное восприятие текста. Анализ художественного произведения на уроке чтения. Творческие работы учащихся по следам прочитанного произведения.

Особенности работы над произведениями разных жанров.

Методика работы над эпическими, лирическими, драматическими произведениями в начальных классах.

Работа с детской книгой. Воспитательная роль книги. Современная система формирования читательской самостоятельности младших

школьников. Этапы обучения работе с детской книгой. Технология уроков внеклассного чтения.

Уроки литературного чтения. Требование к урокам чтения. Задачи современного урока чтения. Типология уроков чтения. Подготовка учителя к уроку чтения.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Конс.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Введение. Методика обучения грамоте							
Тема 1. Методика преподавания русского языка как наука		2			2	4	
Тема 2. Анализ действующих программ по русскому языку в начальных классах. Урок русского языка					6	6	
Тема 3. Лингвистические и психолого-педагогические основы современной методики обучения грамоте					6	6	
Разом за змістовим модулем 1		2			14	16	
Змістовий модуль 2. Методика изучения языковой теории							
Тема 4. Методика изучения фонетики и графики в начальной школе		2			4	4	
Тема 5. Методика изучения частей речи в начальной школе			2		6	6	
Тема 6. Методика изучения морфемного состава слов. Формирование синтаксического строя речи у младших школьников					8	6	
Разом за змістовим модулем 2		2	2		18	16	
Змістовий модуль 3. Методика классного чтения							
Тема 7. Сущность процесса чтения. Пути его формирования и совершенствования		2			6	4	
Тема 8. Обучение оптимальной скорости чтения					6	6	
Тема 9. Методика обучения литературному чтению			2		6	6	
Разом за змістовим модулем 3		2	2		18	16	

Усього годин		6	4		50	48	
--------------	--	---	---	--	----	----	--

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Методика изучения частей речи в начальной школе 1. Задачи изучения частей речи в начальной школе. 2. Этапы знакомства с частями речи. 3. Последовательность работы с частями речи. 4. Развитие речи при знакомстве с частями речи.	2
2	Методика обучения литературному чтению 1. Литературоведческие и психологические основы методики чтения в начальных классах. 2. Значение и задачи уроков литературного чтения. 3. Круг детского чтения. 4. Принципы отбора содержания и расположения материала в книгах для чтения. 5. Процесс работы над художественным произведением. 6. Анализ содержания произведения с учетом его художественных особенностей. 7. Литературное образование и речевое развитие школьников.	2
	Разом	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<u>Змістовий модуль 1. Введение. Методика обучения грамоте</u> 1. Игра как методический прием включения школьников в речевое общение. Использование занимательных речевых заданий. 2. Формирование у учащихся навыков понимания устной речи. Материал для слушания (аудирования). Характер вопросов и ответов. 3. Методика развития навыка говорения. Особенности развития речевых навыков в условиях одновременного изучения русского и украинского языков. 4. Практическое ознакомление с основными правилами русского литературного произношения. Приемы	16

	<p>предупреждения интерференции навыков. Способы коррекции произношения у школьников.</p> <p>5. Развитие навыков диалогической речи. Программные требования к построению диалога. Формы стимулирования диалогической речи. Общение в речевых ситуациях (наглядных, словесных, реальных).</p> <p>6. Развитие навыков связного высказывания. Объем связного высказывания. Виды работы по формированию монологической речи.</p> <p>7. Требования к знаниям и умениям речевой деятельности учащихся к концу устного практического курса. Контроль за развитием речевых умений и навыков у школьников. Его формы.</p> <p>8. Цели и задачи начального обучения чтению и письму. Структура, содержание и требования программы. Задачи развивающего обучения. Организация речевой деятельности на уроках (слушание, говорение, чтение, письмо).</p> <p>9. Подготовка к чтению и письму по-русски. Проведение аналитико-синтетической работы над предложением, словом, слогом на основе навыков, приобретенных школьниками на уроках родного языка.</p> <p>10. Обучение чтению и письму на продвинутом этапе. Методика изучения букв, различающихся в русской и украинской графиках. Порядок ознакомления с буквами, его обоснование.</p> <p>11. Развитие способа чтения у школьников. Методика чтения учебного текста.</p> <p>12. Цели, структура и содержание уроков начального обучения чтению и письму. Их типы, комплексный характер. Оборудование урока.</p> <p>13. Требования к знаниям и умениям речевой деятельности учащихся к концу начального обучения; чтению и письму. Контроль за развитием речевых умений и навыков учащихся. Его формы.</p> <p>14. Анализ учебно-методического комплекта для периода начального обучения чтению и письму. Структура и содержание учебника, его соответствие программе, графическое и художественное оформление.</p>	
2	<p><u>Змістовий модуль 2. Методика изучения языковой теории</u></p> <p>1. Значение фонетических знаний в овладении графикой и орфографией русского языка. Четкое разграничение звука и буквы при усвоении звуковых явлений и элементов графической системы русского языка.</p>	16

	<p>2. Специфика формирования орфографических действий у младших школьников в условиях одновременного изучения русского и украинского языков.</p> <p>3. Развитие у младших школьников представлений о лексическом значении слова, опора на знания, полученные на уроках украинского языка. Организация наблюдений над словом, его употреблением в речи.</p> <p>4. Совершенствование умений различать текст и предложение, умений строить предложение и связное высказывание. Усвоение сведений об особенностях диалогической речи и связном высказывании, развитие умения составлять план.</p> <p>5. Аналитико-синтетический метод как основной метод обучения языку. Роль наблюдений над языковыми фактами. Использование познавательных методов, связанных с усвоением лингвистических понятий.</p> <p>6. Критерии и нормы оценки знаний, умений и навыков по русскому языку.</p> <p>7. Внеклассная работа по русскому языку. Организация детских утренников, викторин, конкурсов, игр.</p> <p>8. Цели, структура и содержание уроков русского языка.</p> <p>9. Речевая направленность уроков русского языка. Организация речевой деятельности на уроках. Учет родного языка в процессе обучения.</p>	
3	<p><u>Змістовий модуль 3. Методика класного читання</u></p> <p>1. Обзор психолого-педагогической литературы по вопросам обучения чтению младших школьников.</p> <p>2. Организация речевой деятельности школьников на уроках чтения. Взаимосвязь слушания, говорения и чтения – основной принцип обучения.</p> <p>3. Трудности обучения русскому чтению, пути их преодоления. Основные ошибки в чтении и их устранение.</p> <p>4. Приемы формирования навыков правильного и беглого чтения. Упражнения в развитии скорости чтения у младших школьников, развитие умений читать молча.</p> <p>5. Изучение состояния навыков чтения у учащихся. Научные данные об уровнях развития разных сторон навыка чтения, их учет в процессе обучения.</p> <p>6. Организация словарно-семантической работы. Пути обогащения активного словаря учащихся. Место словарной работы на уроке. Способы семантизации слов.</p> <p>7. Методика обучения различным видам пересказа. Чередование пересказов на основе зрительных и</p>	16

	<p>слуховых восприятий. Виды творческого пересказа. Словесное рисование.</p> <p>8. Подготовительная работа к чтению текста, цели, содержание и методика ее проведения. Элементы словарной работы. Использование соответствующего жизненного опыта и знаний школьников, приобретенных на уроках украинского чтения.</p> <p>9. Цели, структура и содержание урока чтения, эффективная наполняемость его компонентов.</p> <p>10. Использование наглядных пособий и технических средств на уроках чтения.</p> <p>11. Критерии и нормы оценивания знаний, умений и навыков на уроке чтения.</p>	
	Разом	48

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№	Тема	Кількість годин
1	<p><u>Змістовий модуль 1. Введение. Методика обучения грамоте</u></p> <p>1. Дайте определение предмета, целей и задач методики обучения русскому языку как науки. Укажите специфику методики применительно к начальному образованию.</p> <p>2. Охарактеризуйте учебный предмет «Русский язык» в начальной школе.</p> <p>3. Ознакомьтесь со «Словарем-справочником по методике русского языка». Выберите примеры тех понятий, которые:</p> <p>1) связывают методику с дидактикой (дидактико-методические) – не менее 10 понятий;</p> <p>2) относятся к области преподавания предмета, к его теории и практике – не менее 10 понятий;</p> <p>3) 10 таких понятий, которые связаны с процессом обучения непосредственно, с деятельностью учителя и учащихся, так называемой технологией обучения.</p> <p>4. Подготовьте ответы на вопросы:</p> <p>1) Какие условия должны быть приняты во внимание при отборе методических приемов на каждый этап урока?</p> <p>2) В чем состоят проблемы современного урока?</p> <p>3) От чего зависит структура урока?</p> <p>4) Какие основные учебные задачи должны быть решены на уроке в современной школе?</p>	14

	<p>5. Составьте конспекты уроков различных типов по обучению грамоте, литературному чтению и русскому языку.</p> <p>6. Определите роль слога в методике обучения грамоте.</p> <p>7. Каковы механизмы и методы обучения письму?</p> <p>8. Составьте схему (порядок) анализа букваря. По этой схеме проанализируйте основные современные буквари. Какой из ныне действующих букварей вы предпочитаете? Почему?</p>	
2	<p><u>Змістовий модуль 2. Методика изучения языковой теории</u></p> <p>1. Постройте логические определения 5-6 языковых понятий в таком варианте, который был бы доступен младшим школьникам (примеры для выбора: «звонкий согласный звук», «буква»).</p> <p>2. Составьте сообщение на тему «Использование фонематического слуха при изучении русского языка».</p> <p>3. Напишите реферат по книге Т. А. Ладыженской «Речь. Речь. Речь».</p> <p>4. Составьте фрагмент урока грамматики – этап ознакомления с новой темой (тема – по вашему выбору).</p> <p>5. Спроектируйте урок на выбранную тему; покажите на этом уроке методику:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) игры, мотивация, возбуждение познавательного интереса; 2) исследовательской работы самих учащихся при изучении новой темы; 3) самостоятельной работы при обобщении материала; 4) самоконтроля на этапе закрепления; 5) самооценки. <p>6. Постройте таблицу падежных окончаний имен прилагательных для единственного и множественного числа; покажите различия мягкого и твердого вариантов склонения, а также варианты окончаний. Объясните, как соотносятся прилагательные с именами существительными в процессе склонения: в чем согласуются, как пишутся или произносятся, как проверяется правописание окончаний. Все должно быть выполнено на уровне, доступном младшим школьникам.</p> <p>7. Спроектируйте и представьте в виде макетов наглядные пособия к любым темам курса грамматики.</p> <p>8. Как вы впервые познакомите учащихся с существенными признаками однокоренных слов? Какие</p>	18

	<p>условия способствуют формированию данного понятия? Как они реализованы в учебниках?</p> <p>9. Составьте конспект урока, целью которого является формирование понятия «окончание».</p> <p>10. Какое значение для младших школьников имеет усвоение синтаксических знаний.</p> <p>11. Охарактеризуйте последовательность изучения предложения в начальных классах. В чем выражается углубление знаний от этапа к этапу?</p> <p>12. Как познакомить учащихся с особенностями главных и второстепенных членов, с подлежащим и сказуемым? Составьте фрагмент урока, на котором изучается данный материал. Какие наглядные пособия вы используете?</p>	
3	<p><u>Змістовий модуль 3. Методика класного читання</u></p> <p>1. Подготовьте ответы на вопросы:</p> <p>1) Как в современной методической науке определяется навык чтения и его компоненты?</p> <p>2) Какие три этапа выделяются в процессе формирования навыка чтения?</p> <p>3) Какие условия работы над выразительным чтением должны быть соблюдены, чтобы ученики достигли результата в этой деятельности?</p> <p>2. С опорой на учебный материал раскройте возможное содержание работы над правильностью чтения.</p> <p>3. Разработайте фрагмент урока по любому поэтическому тексту по формированию выразительности чтения.</p> <p>4. С опорой на учебный материал раскройте возможное содержание работы над беглостью чтения на уроках.</p> <p>5. Когда скорочтение вредно, а когда полезно?</p> <p>6. Ответьте на вопросы:</p> <p>1) Что предполагает сознательное прочтение художественного произведения?</p> <p>2) В чем состоят психологические особенности восприятия художественного произведения младшими школьниками?</p> <p>3) Какие литературоведческие основы определяют методику работы над художественным произведением в начальных классах?</p> <p>4) В чем состоит отличие художественного произведения от</p>	18

	<p>научно-познавательного и публицистического?</p> <p>5) Какие пути работы над крупнообъемным произведением предлагает современная методика?</p> <p>7. Проведите литературоведческий анализ художественных произведений из учебного материала любой хрестоматии для начальных классов (по выбору): рассказа, сказки, басни, лирического стихотворения, художественного описания.</p> <p>8. Определите круг литературоведческих понятий, которые могут стать средством анализа выбранного произведения.</p> <p>9. Продумайте методику работы над лексикой и другими признаками выбранных произведений</p> <p>10. Определите задания для творческой работы учащихся в связи с чтением каждого выбранного произведения.</p> <p>11. Проанализируйте видо-жанровое разнообразие текстов, включенных в учебники по литературному чтению. Проследите, как меняется от класса к классу учебный материал с точки зрения объемов текстов, их принадлежности к разным жанрам.</p>	
Разом		50

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вирішення завдань навчальної дисципліни передбачає вибір і використання відповідних методів навчання. У викладанні методики російської мови вибір методів визначається різними критеріями, серед яких важливе значення мають особливості предмету засвоєння.

Із метою досконалого вивчення російської мови вченими-методистами створено кілька класифікацій методів навчання.

Академік Ю. Бабанський створив класифікацію методів в основі якої – діяльнісний підхід, оскільки навчальний процес – це діяльність, і визначив такі методи:

1) методи організації навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні (аспект передачі та сприйняття навчальної інформації); індуктивні, дедуктивні (логічний аспект); репродуктивні й інформативно-пошукові (аспект характеру пізнавальної діяльності); самостійна робота та робота під керівництвом викладача (аспект керівництва навчанням).

2) методи стимулювання та мотивації (методи стимулювання та мотивації інтересу до навчання; методи стимулювання та мотивації обов'язку й відповідальності).

3) методи контролю та самоконтролю в навчанні: усний, письмовий, лабораторний, програмований, машинний та ін.

М. Баранов, визначаючи метод як спосіб взаємодії викладача та студента, підкреслює, що для класифікації методів навчання єдиної підстави бути не може, і пропонує рівневу класифікацію методів: 1-й рівень – методи навчання та контролю; 2-й рівень – пізнавальні та практичні методи.

І. Лернер розрізняє методи навчання на основі характеру пізнавальної діяльності студентів при керівній ролі викладача і виділяє наступні групи методів: рецептивні, репродуктивні та продуктивні (частково-пошуковий або евристичний, дослідницький і творчий методи).

Л. Федоренко в своїх дослідженнях виділяє теоретичні, теоретико-практичні та практичні методи навчання. М. Успенський виокремлює методи отримання мовних знань (пізнавальні) та методи оволодіння мовленнєвими вміннями та навичками (тренувальні).

Уважаємо правомірним застосовувати методи, запропоновані у класифікації І. Лернера (рецептивні, репродуктивні та продуктивні), які створюють оптимальні умови для формування лінгвістичних навичок.

У методиці викладання мови прийнято використовувати загальнодидактичні принципи (принцип сприйнятливості та перспективності, принцип розвиваючого навчання; системності та послідовності; усвідомленості та творчої активності; зв'язку теорії з практикою; науковості; наочності; доступності) та загальнометодичні принципи, зумовлені особливостями лексичних явищ (екстралінгвістичний, лексико-граматичний, функціональний, нормативно-стилістичний, принцип градуальності).

9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – ІСПИТ

Орієнтовні питання до екзамену

1. Сущность методики русского языка как науки (предмет, задачи, методологические основы современной методики /лингвистические и дидактические/. Связь с другими науками, особенности развития методики русского языка).

2. Урок русского языка – основная форма организации обучения родному языку в начальной школе. (Формы обучения, типы уроков, их структура, система методов обучения).

3. Анализ действующей программы по русскому языку для начальной школы. (Принципы построения, структура, содержание обучения русскому языку). Характеристика учебников. (Основные принципы расположения материала в букваре, учебниках русского языка и чтения).

4. Лингвистические и психолого-педагогические основы современной методики обучения грамоте. Сопоставительно-критический анализ методов обучения грамоте.

5. Методы и приёмы обучения грамоте. Звуковой аналитико-синтетический метод обучения грамоте.

6. Обучение письму в период обучения грамоте. Формирование каллиграфического навыка. Элементы орфографии. Методы и приёмы обучения письму. Задачи, структура и содержание уроков письма.

7. Уроки чтения и письма в период обучения грамоте, их задачи, типы, структура и содержание. Методика изучения гласных и согласных звуков. Типовой урок изучения новой буквы.

8. Значение и задачи уроков чтения. Круг детского чтения. Принципы отбора содержания и расположения материала в книгах для чтения. Требования программы к навыку чтения младших школьников.

9. Сущность процесса чтения, его особенности у младших школьников. Качества полноценного навыка чтения. Пути его формирования и совершенствования. Методика скорочтения.

10. Литературоведческие и психологические основы методики чтения в начальных классах. Процесс работы над художественным произведением. Анализ содержания произведения с учётом его художественных особенностей. Литературное развитие школьников.

11. Развитие устной речи детей на уроках чтения. Творческие работы учащихся в связи с чтением художественных произведений. Методика обучения творческим работам.

12. Особенности методики чтения произведений разных жанров. Методика чтения и анализа научно-популярных статей.

13. Методика чтения и анализа сказок, басен и стихотворений.

14. Воспитательное и образовательное значение уроков внеклассного чтения. Структура и содержание уроков на каждом этапе обучения.

15. Место и роль грамматики в системе начального обучения русскому языку. Взаимосвязь грамматики, правописания и развития речи. Урок грамматики.

16. Формирование у детей грамматических понятий. Методика работы над грамматическими понятиями и терминами.

17. Грамматический разбор в начальных классах.

18. Методика изучения основ фонетики и графики.

19. Методика изучения состава слова в начальных классах. Развитие речи в связи с изучением темы.

20. Методика изучения частей речи. Система изучения имён существительных в начальных классах. Развитие речи в связи с изучением темы.

21. Система изучения имён прилагательных в начальной школе. Развитие речи в связи с изучением темы.

22. Система работы над глаголом и местоимением в начальной школе. Развитие речи.

23. Формирование синтаксического строя речи у младших школьников. Работа над словосочетаниями и предложениями, её значение, задачи и место

в системе обучения русскому языку. Ознакомление младших школьников с пунктуацией.

24. Формирование орфографического навыка. Роль фонетических и грамматических знаний в усвоении орфографического правила. Методика работы над орфографическим правилом. Развитие орфографической зоркости.

25. Методика работы над связной речью учащихся. Роль устных пересказов и письменных изложений в развитии связной речи. Взаимовлияние этих двух видов работ. Виды пересказов и изложений, методика их проведения.

26. Связная речь. Устные рассказы и письменные сочинения. Их роль в развитии связной речи. Методика обучения сочинениям. Речевые ошибки младших школьников и пути их устранения.

27. Внеклассная работа по русскому языку и чтению. Её значение, задачи, содержание, формы организации.

28. Проверка знаний, умений и навыков по русскому языку (значение, виды, нормы оценок, нетрадиционные виды проверки).

29. Система работы над формированием навыка правописания безударных гласных (в корне, приставке, суффиксе и окончании).

30. Многовариативность систем и технологий обучения в начальной школе. Самостоятельность учителя в их выборе. Разнообразие учебных пособий по русскому языку (обучение грамоте, чтение, русский язык) в современной начальной школе.

31. Игра как методический прием включения школьников в речевое общение. Использование занимательных речевых заданий.

32. Формирование у учащихся навыков понимания устной речи. Материал для слушания (аудирования). Характер вопросов и ответов.

33. Методика развития навыка говорения. Особенности развития речевых навыков в условиях одновременного изучения русского и украинского языков.

34. Практическое ознакомление с основными правилами русского литературного произношения. Приемы предупреждения интерференции навыков. Способы коррекции произношения у школьников.

35. Развитие навыков диалогической речи. Программные требования к построению диалога. Формы стимулирования диалогической речи. Общение в речевых ситуациях (наглядных, словесных, реальных).

36. Развитие навыков связного высказывания. Объем связного высказывания. Виды работы по формированию монологической речи.

37. Требования к знаниям и умениям речевой деятельности учащихся к концу устного практического курса. Контроль за развитием речевых умений и навыков у школьников. Его формы.

38. Цели и задачи начального обучения чтению и письму. Структура, содержание и требования программы. Задачи развивающего обучения.

Организация речевой деятельности на уроках (слушание, (аудирование), говорение, чтение, письмо).

39. Подготовка к чтению и письму по-русски. Проведение аналитико-синтетической работы над предложением, словом, слогом на основе навыков, приобретенных школьниками на уроках родного языка.

40. Обучение чтению и письму на продвинутом этапе. Методика изучения букв, различающихся в русской и украинской графиках. Порядок ознакомления с буквами, его обоснование.

41. Развитие способа чтения у школьников. Методика чтения учебного текста.

42. Цели, структура и содержание уроков начального обучения чтению и письму. Их типы, комплексный характер. Оборудование урока.

43. Требования к знаниям и умениям речевой деятельности учащихся к концу начального обучения; чтению и письму. Контроль за развитием речевых умений и навыков учащихся. Его формы.

44. Анализ учебно-методического комплекта для периода начального обучения чтению и письму. Структура и содержание учебника, его соответствие программе, графическое и художественное оформление.

45. Организация речевой деятельности школьников на уроках чтения. Взаимосвязь слушания, говорения и чтения – основной принцип обучения.

46. Трудности обучения русскому чтению, пути их преодоления. Основные ошибки в чтении и их устранение.

47. Приемы формирования навыков правильного и беглого чтения. Упражнения в развитии скорости чтения у младших школьников, развитие умений читать молча.

48. Изучение состояния навыков чтения у учащихся. Научные данные об уровнях развития разных сторон навыка чтения, их учет в процессе обучения.

49. Организация словарно-семантической работы. Пути обогащения активного словаря учащихся. Место словарной работы на уроке. Способы семантизации слов.

50. Методика обучения различным видам пересказа. Чередование пересказов на основе зрительных и слуховых восприятий. Виды творческого пересказа. Словесное рисование.

51. Подготовительная работа к чтению текста, цели, содержание и методика ее проведения. Элементы словарной работы. Использование соответствующего жизненного опыта и знаний школьников, приобретенных на уроках украинского чтения.

52. Цели, структура и содержание урока чтения, эффективная наполняемость его компонентов. Использование наглядных пособий и технических средств на уроках чтения.

53. Критерии и нормы оценивания знаний, умений и навыков на уроке чтения.

54. Речевая направленность уроков русского языка. Организация речевой деятельности на уроках. Учет родного языка в процессе обучения.

55. Совершенствование умений различать текст и предложение, умений строить предложение и связное высказывание. Усвоение сведений об особенностях диалогической речи и связном высказывании, развитие умения составлять план.

56. Развитие у младших школьников представлений о лексическом значении слова, опора на знания, полученные на уроках украинского языка. Организация наблюдений над словом, его употреблением в речи.

57. Значение фонетических знаний в овладении графикой и орфографией русского языка. Четкое разграничение звука и буквы при усвоении звуковых явлений и элементов графической системы русского языка.

58. Специфика формирования орфографических действий у младших школьников в условиях одновременного изучения русского и украинского языков.

59. Аналитико-синтетический метод как основной метод обучения языку. Роль наблюдений над языковыми фактами. Использование познавательных методов, связанных с усвоением лингвистических понятий.

60. Критерии и нормы оценки знаний, умений и навыков по русскому языку.

61. Внеклассная работа по русскому языку. Организация детских утренников, викторин, конкурсов, игр.

62. Цели, структура и содержание уроков русского языка.

10. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проектів;
- робота в групах;
- складання запитань до теми чи розділу;
- самоконтроль.

Під час діагностики **знань** студентів потрібно враховувати обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;

- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їх глибини та визначення шляхів їх розв'язання;
- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;
- здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

Оцінюючи **навички** студентів, потрібно врахувати:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;
- якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстремальних.

Для оцінки **вмінь** педагог має враховувати:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;
- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності,
- здатність моделювати професійні дії;
- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність цих дій;
- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;
- умотивованість дій та їх усвідомлення;
- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;
- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Дисципліна складається з двох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка виставляється за п'ятибальною шкалою. Вона використовується для оцінювання студента за кожну тему та під час підсумкового контролю.

Оцінка “5” ставиться за повне розкриття питання та відсутність мовних помилок при викладі матеріалу.

Оцінка “4” ставиться за повне розкриття питання та деякі мовні помилки при викладі матеріалу.

Оцінка “3” ставиться за неповне розкриття питання та наявність мовних помилок при викладі матеріалу.

Оцінка “2” ставиться за часткове розкриття питання та наявність грубих мовних помилок при викладі матеріалу.

Оцінка “1” ставиться за відсутність знань з певного питання.

Самостійна робота студентів, як правило, включає опрацювання методологічних та методичних джерел, лінгводидактичної літератури з питань

методики викладання російської мови. Ефективність самостійної роботи студента виявляється на практичних заняттях і відбивається в загальній оцінці за тему.

Індивідуальна робота студентів включає опрацювання та пунктупропонується написання реферату на одну із запропонованих тем, а також у виконанні системи вправ з кількох визначених тем.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Конспекти лекцій, методичні розробки до проведення практичних занять, навчальні посібники, нормативні документи, навчальні програми.

13. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Антонова Е. С. Методика преподавания русского языка (начальные классы) / Е. С. Антонова, С. В. Боброва. – М.: Академия, 2013. – 464с.
2. Бакичева Н. В. Теоретические основы и методика филологического образования младших школьников / Н. В. Бакичева. – М.: Флинта-Наука, 2011. – 272 с.
3. Волошина А. П. Методика обучения русскому языку в начальной школе (для школ с украинским языком обучения): Пособие для студентов и учителей начальных классов / А. П. Волошина. – Умань, 2011. – 125 с.
4. Гордиенко Е.А. Методика развития русской речи младших школьников: Методическое пособие к курсу «Методика преподавания русского языка в младших классах» для студентов педагогических учебных заведений по специальности 7.010102 «Начальное обучение» / Елена Анатольевна Гордиенко. – Житомир: Изд-во ЖГУ им. И. Франко, 2008. – 48 с.
5. Львов М. Р. Методика преподавания русского языка в начальных классах / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновная. – М.: Академия, 2013. – 464 с.
6. Львов М. Р. Словарь-справочник по методике русского языка / М. Р. Львов. – М., 1988. – 240 с.
7. Методика обучения литературы в начальной школе; под ред. М. П. Ваюшиной. – М. : Академия, 2013. – 288 с.
8. Методика преподавания русского языка в начальных классах: Учебное пособие для студентов высш. пед. учебн. заведений / М. Р. Львов, В. Г. Горецкий, О. В. Сосновская. – М. : Академия, 2000. – 472 с.
9. Методика развития речи на уроках русского языка: Книга для учителя; под ред. Т. А. Ладыженской. – М. : Просвещение, 1991. – 363 с.

10. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2011. – 392 с.

11. Пахненко И. И. Методика преподавания русского языка в начальной школе с украинским языком обучения (Руководство к самостоятельному изучению курса): учебное пособие для студентов высших учебных заведений специальности «Начальное обучение» / И. И. Пахненко. – Сумы : Университетская книга, 2012. – 336 с.

12. Русский язык в начальных классах. Теория и практика обучения: Учебное пособие для студентов пед. учеб. заведений по спец. «Педагогика и методика начального обучения» / М. С. Соловейчик, П. С. Жедек, Н. Н. Светловская, Г. А. Цукерман, В. Г. Горецкий, О. В. Кубасова. – М. : Академия, 1997. – 383 с.

13. Штрекер Н. Ю. Основы методики обучения русскому языку в начальной школе / Н. Ю. Штрекер. – М. : Высшая школа, 2003. – 256 с.

Додаткова література

1. Айдарова Л. И. Психологические проблемы обучения младших школьников русскому языку / Л. И. Айдарова. – М. : Педагогика, 1978. – 144 с.

2. Бакичева Н. В. Теоретические основы и методика филологического образования младших школьников / Н. В. Бакичева. – М.: Флинта-Наука, 2011. – 272 с.

3. Бондаренко Л. В. Звуковой строй современного русского языка: Учебное пособие / Л. В. Бондаренко. – М. : Просвещение, 1977. – 176 с.

4. Горбачевич К. С. Нормы современного русского литературного языка / К. С. Горбачевич. – М.: Мысль, 1993. – 442 с.

5. Гриценко И. И. Функции и разновидности речи / И. И. Гриценко // Начальная школа. – 2007. – № 6. – С. 74–76.

6. Журавлев В. П. Учебно-методический комплект по литературе как форма реализации авторской методической концепции: Монография / В. П. Журавлев. – М. : Прометей, 2012. – 166 с.

7. Казаева Т. Н. Развитие речи младших школьников / Т. Н. Казаева // Начальная школа. – 2007. – № 6. – С. 76–77.

8. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность / А. А. Леонтьев. – М. : Просвещение, 1969. – 214 с.

9. Лернер И. Я. Учебный предмет, тема, урок / И. Я. Лернер. – М. : Знание, 1988. – 80 с.

10. Лосева Л. М. Как строится текст / Л. М. Лосева. – М.: Просвещение, 1980. – 94 с.

11. Лысенкова С. Н. Методом опережающего обучения: Книга для учителя. Из опыта работы / С. Н. Лысенкова. – М. : Просвещение, 1988. – 192 с.
12. Львова М. Е. Взаимосвязь обучения изложения и сочинения / М. Е. Львова // Начальная школа. – 1984. – № 3. – С. 32–36.
13. Маслов В. Г. Культура речи: Учебное пособие / В. Г. Маслов. – М. : Флинта, Наука, 2010. – 160 с.
14. Мурина Л. А. Проблема формирования коммуникативной компетенции школьников / Л. А. Мурина // Русский язык и литература. – 2001. – № 1. – С. 10–14.
15. Омороков М. Н. Совершенствование чтения младших школьников. Методическое пособие для учителя / М. Н. Омороков. – М. : Аркти, 1997. – 160 с.
16. Оценка знаний, умений и навыков учащихся по русскому языку : Пособие для учителя / Сост. В. И. Капинос, Т. А. Костяева. – 2. изд., перераб. – Москва : Просвещение, 1986. – 142 с.
17. Панов В. М. Занимательная орфография / В. М. Панов. – М. : Просвещение, 1984. – 248 с.
18. Панов М. В. Современный русский язык. Фонетика / М. В. Панов. – М. : Высш. шк., 1979. – 284 с.
19. Полонская Н. Н. Нейропсихологическая диагностика детей младшего школьного возраста / Н. Н. Полонская. – М.: Академия, 2007. – 192 с.
20. Потиха З. А. Лингвистические словари и работа с ними в школе / З. А. Потиха, Д. Э. Розенталь. – М. : Просвещение, 1987. – 126 с.
21. Развитие речи учащихся начальных классов на уроках русского языка : Пособие для учителя / Н. И. Политова. – Москва : Просвещение, 1984. – 192 с.
22. Речь. Речь. Речь: Книга для учителя начальных классов по развитию речи учащихся; под ред. Т. А. Ладыженской. – М. : Педагогика, 1990. – 335 с.
23. Розенталь Д. Э. Практическая стилистика русского языка / Д. Э. Розенталь. – М.: Высш. шк., 1991. – 310 с.
24. Розенталь Д. Э. Русская орфография и пунктуация / Д. Э. Розенталь, И. Б. Голубь – М. : Рус. яз., 1990. – 308 с.
25. Светловская Н. Н. Обучение чтению и законы формирования читателя / Н. Н. Светловская // Начальная школа. – 2003. – № 1. – С. 11–18.
26. Смирнова О. И. Текст как дидактическая единица русского языка и развитие речи учащихся / О. И. Смирнова // Начальная школа. – 2007. – № 6. – С. 93–94.
27. Федорова И. В. Проблема подбора текстов для обучения написания изложения / И. В. Федорова // Начальная школа. – 2007. – № 5. – С. 38–40.
28. Цейтлин С. Н. Речевые ошибки и их предупреждение / С. Н. Цейтлин. – М. : ИД “МиМ”, 1997. – 192 с.
29. Цыганенко Г. П. Состав слова и словообразование в русском языке / Г. П. Цыганенко. – К. : Рад. шк., 1978. – 196 с.

30. Шанский Н. М. В мире слов : книга для учителя / Н. М. Шанский. – Изд. 3-е, испр. и доп. – М. : Просвещение, 1985. – 256 с.

31. Эльконин Д. Б. Детская психология: учебное пособие для студ вузов. – 4-е изд., стер. – М. : Академия, 2007. – 384 с.

Навчально-методичні видання

1. Агаркова Н. Г. Тетрадь по письму № 3: Русская графика: Рабочая тетрадь для 1 класса четырехлетней начальной школы к букварю / Н. Г. Агаркова, В. В. Репкина, Е. В. Восторговой, В. А. Левина. – М. : Вита-Пресс, 2010. – 32 с.

2. Азбука. 1 класс. Поурочные планы по учебнику Н. М. Бетеньковой, В. Г. Горецкого, Д. С. Фомина / Н. Н. Болдырева. – М. : Учитель, 2008. – 220 с.

3. Бунеев Р. Н. Литературное чтение. 1 класс («Капельки солнца») / Р. Н. Бунеев, Е. В. Бунеева. – 3-е изд., перераб. – М. : Баласс, 2011. – 208 с.

4. Джежелей О. В. Литературное чтение. 3 класс. Рабочая тетрадь / О. В. Джежелей. – М. : Дрофа, 2013. – 80 с.

5. Евдокимова А.О., Журова Л.Е. Букварь. 1 класс. Часть 1 Учебник. — В 2-х частях. – 2-е изд., дораб. – М.: Вентана-Граф, 2012. – 160 с. (Начальная школа XXI века).

6. Кузнецова М. И. Русский язык: 1 класс: учебник для учащихся общеобразовательных учреждений. – 2-е изд., испр. – М. : Вентана Граф, 2011. – 135 с.

7. Программно-методические материалы. Русский язык. Начальная школа; сост. Л. А. Вохмянина. – 4-е изд., стереотип. – М. : Дрофа, 2001. – 320 с.

8. Программно-методические материалы: Чтение. Начальная школа; сост. Т. В. Игнатьева. – 4-е изд., стереотип. – М. : Дрофа, 2001. – 288 с.